

Decimo probatur qd accidens existens i subiecto non solum est agens instrumentale et forma substantialis agens principale vt dictum est quia calor aq calefacit calefacit principaliter. Forma enim eius potius frige faceret. Item posita frigiditate aque manus frige fit omni alio secluso non autem e conuerso puta si ponatur aqua sine frigiditate ergo frigiditas est totalis causa. Item quando vapor eleuatus ascendit sursum ille motus causatur a leuitate tantum et per hoc posset probari qd leuitas est natura. Item tunc omnis motus esset naturalis vtputa quando aqua calefacit manum quia hoc esset a forma eius. Et similiter arguitur de motu sursum qui est per leuitatem.

Undecimo deus prius producit res qd agens naturale quia prius est deus agere qd agens naturale agere non enim conuertitur subsistenti consequentia ergo prius res est qd agens naturale agat sed quod iam est a nullo potest produci igitur. Item deo nunc eodem modo se habet sicut haberet si pduceret res se solo terminaret totaliter productionem rei ergo et nunc. Item commen. dicit. ix. metaphi. l. vij. qd moderni ponunt vnum agens omnia entia causare sine medio scilicet deum et conuenit illis dicere vt nullum ens habeat propriam actionem naturaliter et per consequens non habebunt essentias proprias. Actiones enim non distinguuntur nisi per essentias diuersas. Et ista opinio e valde extranea a natura hominis. Item omne calidum est a primo calido ergo omne esse est a primo efficiente et non ab agente naturali.

Ad primum dicendum qd accidens non dependet a subiecto essentialiter et ideo non est essentialiter posterius. Sed contra actio accidentis et actio substantie habent ordinem essentialem ergo actio accidentis est essentialiter posterior ideo dicunt alij qd actio accidentis non posset esse sine substantia nisi deus suppleret vicem substantie. idest causalitatem. Sed de hoc alias. Ad aliud dicunt quidam illam positionem non haberi in philosopho sed bene dicit philosophus qd actiones sunt singularium aliter tamen dicitur qd accidens separatum habet modum suppositi. Sed queritur cum abstractum non predicetur de concreto. An ista sit vera albedo separata est agens et calefaciens. Dicendum qd sic. Ad aliud dicitur qd quantitas habens accidentia naturalia non est ens mathematicum et ideo potest agere. Sed an quantitas sine accidentibus videretur dicendum qd non licet vocetur sensibile per se. ij. de anima.

Ad secundum dicitur qd hoc verum est de agentibus vniuersocis. Ad aliud dicitur qd accidens separatum a substantia adhuc est in quantitate et per consequens extensum vtrum autem seclusa quantitate ageret de hoc postea.

Ad tertium dicitur qd species et qualitas non sunt principium totale suarum operationum et ideo separata non possent eas exercere. Sed contra calor etiam non est totalis causa quando est in homine ipse calidus calefactionis. Item species in visu videtur esse totalis causa visionis ideo videtur quibusdam qd species et charitas separata possent introducere suos actus in anima quia. S. T. dicit prima parte qd nichil differt ad hoc qd forma sit principium actionis qd sit inheres vel qd sit per se subsistens. q. lvi. ar. j. Sed dico qd non est simile de istis accidentibus spiritualibus et alijs quidam dicunt hec accidentia non posse separari quia non indiuiduant seipsis vt qd

tas sed contra anima separatur. De calore dicitur qd deus communicaret sibi potentiam actiuam qd si non faceret forte non ageret vel dicit qd nulla substantia citra deum est sua potentia actiuam. Ad aliud negatur consequentia. Ad aliud dicitur qd esse quod prius habebat a accidens quando erat in subiecto nunc est esse per se accidentis et prius habebat illud esse erat tamen in potentia obediens vt esset per se non secundum propriam naturam et ideo non est de genere substantie.

Ad quartum dicit. S. T. lib. iij. contra gentiles ca. lxx. ad quartum qd quantitas non impedit actionem forme nisi per accidens vnde corpus quod habet minus de materia et plus de forma sicut ignis est magis actiuum. Ad aliud dicitur qd forma non fit vel si fiat habet materiam in qua quod sufficit.

Ad quintum dicit. S. T. de potentia. q. tertia ar. vij. tertium. qd deus et natura immediate operantur idem duabus operationibus subordinatis. Quidam dicunt qd deus immediate attingit formam rei immediate virtutis quia nulla causa attingit suum effectum nisi virtute prime cause eo qd prima causa applicat quodlibet agens ad operationem sed agentia naturalia agunt immediate immediate in se positi. Ad aliud dicit ibidem ad septimum qd id quod a deo fit in re quo actualiter agat est vt intentio sola habens esse incompletum per modum quo colores sunt in aere et sic non proceditur in infinitum Albertus magnus commento suo. lxx. vult concordare auicennam cum alijs capitulo. iij.

Ad sextum dicit qd idem effectus producit a deo et ab agente naturali necessario necessitate nature. Ad aliud dicit. S. T. de potentia. q. iij. ar. vij. ad. xxij. qd voluntas dicitur habere dominium sui actus non per exclusionem cause prime sed quia causa prima non ita agit in voluntate vt eam de necessitate ad vnum determinet. Et ideo determinatio actus relinquatur in potestate rationis et voluntatis. Sed contra voluntas quantum est de se est indifferens ad plures actus eiusdem speciei qd ergo producat hunc et non illum hoc est quia a deo determinatur. Negatur consequentia sed est ex libertate voluntatis. Ad aliud dicit ibidem ad. xvj. qd deus perfecte operatur vt causa prima requiritur tamen operatio nature vt causa secunda non absolute sed vt seruetur ordo in rebus. Ad aliud dicitur qd deus producit totum sed non se solo nisi vno modo vide. S. T. contra gentiles libro tertio. capi. lxx. ad tertium.

Ad septimum dicit ibidem ar. xi. ad decimum quod anima rationalis excedit totum ordinem corporalium principiorum vnde nullum corpus potest agere etiam vt instrumentum ad eius productionem Sed contra homo generando disponit materiam ad formam rationalem ergo agit instrumentaliter ad eius productionem. Negatur consequentia quia anima rationalis excedit modum actionis vt inquit S. T. opus. xxxij. quia non est forma materie penitus immersa. Generatiua enim potentia hominis non est tota virtus anime humane sed vna pars eius que condiciones materie non excedit. Et ideo in generatione hominis non attingitur ad idem specie ex vi generationis sicut in alijs quantuncumque enim materia secundum naturam disponatur ad animam humanam deus tamen posset eam non creare. Sed contra omne agens agit sibi simile et ob agens agit per virtutem forme ergo illud quod agens agit est forma facti ergo forma hominis geniti est per actio-